

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему

КОМПОЗИЦІЯ «ЧАРІВНИЙ САД»

*Текст містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело*

Виконала: Ігумнова Валерія Ігорівна,
 студентка 4 курсу, групи 40 ом
спеціальності
«023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво,
реставрація»

Керівник: Карпенко В.А., старший
 викладач кафедри
образотворчого мистецтва
Українського державного
університету імені Михайла
Драгоманова

Рецензент: Труш В. М., старший викладач
 кафедри образотворчого
мистецтва Українського
державного університету імені
Михайла Драгоманова

Київ 2025

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Педагогічний факультет

Кафедра образотворчого мистецтва

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр

Напрямок підготовки 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 023 Образотворче мистецтва, декоративне мистецтво, реставрація

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
професор Шевнюк О.Л.
“25” вересня 2024 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ СТУДЕНТУ

1. Тема роботи (проекту) (прізвище, ім'я, по батькові) Пейзаж "Гарячий сад"
- керівник роботи (проекту) _____, (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
- затверджені наказом від “ 25 ” вересня 2024 року № 3
2. Строк подання студентом роботи (проекту) **15 травня 2025 року**
3. Вихідні дані до роботи (проекту) _____
Створити авторську композицію на тему "Гарячий сад"
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Дослідити розвиток декоративного пейзажу, аналіз символіки образу саду в мистецтві
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Акрил, полотно, 80 x 90

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
	Карпенко В. А. старший викладач кафедри образотворчого мистецтва	ВМК-1	ВМК-1

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Затвердження теми дипломного проекту	вересень 2024	викон
2.	Збір теоретичного, практичного та творчого матеріалу до дипломного проекту	листопад 2024	викон
3.	Затвердження ескізів дипломного проекту	грудень 2024	викон
4.	Творча робота над дипломним проектом	січень - квітень 2025	викон
5.	Підготовка презентації дипломного проекту	травень 2025	викон
6.	Попередній захист проекту	травень 2025	викон

7. Дата видачі завдання 25 вересня 2024 р.

Студент В.І. Зулкова (підпис) Зулкова В.І. (прізвище та ініціали)

Керівник роботи (проекту) ВМК-1 (підпис) Карпенко В. А., с.і. викладач (прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломної роботи (проекту) і контролю за ходом роботи з боку кафедри і директора інституту (декана факультету).
2. Розробляється керівником дипломної роботи (проекту). Видається кафедрою.
3. Формат бланка А4 (210 × 297 мм), 2 сторінки

УРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Направляється студент Сучикова В.І.
(прізвище та ініціали)

до захисту дипломної роботи (проекту)

за напрямом підготовки **02 Культура і мистецтво**

спеціальністю **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація**

на тему: "Гарівний сад"

(назва теми)

Дипломний проект і рецензія додаються.

Декан Факультету

(підпис)

проф.Олефіренко Т.О.

Довідка про успішність

Сучикова Валерія Ігорівна

(прізвище та ініціали студента)

за період навчання на педагогічному факультеті з 20____ року до 20____

року повністю виконав навчальний план за напрямом підготовки,

спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно 23,7 %, добре 57,8 %, задовільно 18,4 %;

шкалою ECTS: А 23,7 %; В 26,3 %; С 31,6 %; D 5,3 %; Е 13,2 %.

Секретар факультету

(підпис)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи (проекту)

Студент (ка)

виконала дипломну роботу на високому професійному рівні, власноруч та якісно. Робота "Гарнівний сар" несе в собі позитивний естетичний заряд. Може бути прикрасою будь-якого інтер'єру. Студентка може бути допущена до захисту і засмобує на звання бакалавра образотворчого мистецтва

Керівник роботи (проекту)

(підпис)

"02" червня 2025 року

Висновок кафедри про дипломну роботу (проект)

Дипломний проект розглянуто.

Студент

Зушкова В. І.

(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даного проекту в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

образотворчого мистецтва

професор О.Л.Шевнюк

Примітки:

1. Зазначаються дані щодо навчальних досягнень студента за період навчання у вищому навчальному закладі, висновок керівника дипломної роботи (проекту) та висновок кафедри про дипломну роботу (проект).
2. Формат бланка А5 (148×210 мм), 2 сторінки.

ВІДГУК НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ
Ігумнової Валерії Ігорівни
(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
ОКР _____ бакалавр _____

Тема дипломної роботи _____ Композиція «Чарівний сад»

Матеріали: _____ Акрил, полотно на підрамнику, 100x70

1. Актуальність теми

Зображення, що поєднують реалістичність з декоративними мотивами, відкривають нові горизонти для створення глибоких і насичених символікою композицій. В час, коли всі перебувають в постійному стресі та непевності щодо свого майбутнього, роботи, що несуть гармонію та умиротворення дуже важливі та актуальні для внутрішнього стану людини. Зображення саду в образотворчому мистецтві несе гармонію, спокій, відчуття захисту, а також символізує зв'язок природи з людиною. Природа стає джерелом духовних, екологічних і навіть політичних сенсів

2. Позитивні якості роботи

Композиція «Чарівний сад» виконана на достатньо високому професійному рівні. Робота несе в собі великий заряд позитиву та натхнення. Вона оптимістична, спокійна, надихаюча, несе в собі надію на мир та спокій, гармонію та гарний настрій. Дипломниця продемонструвала вміння володіти художніми матеріалами та багату творчу уяву.

3. Практична цінність висновків і рекомендацій

Матеріали дослідження можуть бути корисними для художників, мистецтвознавців, культурологів та всіх, хто цікавиться мистецтвом. Висновки дослідження можуть сприяти глибшому розумінню значення образу саду та дерева життя в культурі та суспільстві.

4. Наявність недоліків

Деякі стилістичні помилки в пояснювальній записці суттєво не понижають якість в роботі.

4. Загальна оцінка роботи

Кваліфікаційна робота виконана на фаховому рівні та заслуговує на високу оцінку.

Науковий керівник

старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Карпенко В. А.
(прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Ігумнової Валерії Ігорівни

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

ОКР бакалавр

Тема дипломної роботи КОМПОЗИЦІЯ «ЧАРІВНИЙ САД»

1. Висновок про ступінь відповідності виконаної роботи дипломній кваліфікації і профільуючій спеціальності

бакалаврська робота Ігумнової Валерії відповідає всім вимогам кваліфікаційної бакалаврської роботи. Творча робота виконана на високому професійному рівні. Пояснювальна записка має понятійний апарат, всі його складові: актуальність, об'єкт, предмет, мету, завдання, які під час наукового дослідження виконані.

2. Перелік позитивних якостей роботи (з виділенням елементів творчості)

Практична робота дипломниці – це багатоколірна декоративна композиція «Чарівний сад», основним мотивом якої зображення весняного саду. Виконана у техніці акрилового живопису, яскрава, багатоколірна, але зі спокійною, виваженою композицією. Декоративна композиція в стилі В.Зарецького чи Г.Клімта носить багато символічних елементів, оптимістична та життєствержувальна. Робота «Чарівний сад» постає образом формування світу та невідворотності змін. Композиція носить інтер'єрний характер і може прикрасити як офісний так і домашній інтер'єр.

3. Перелік основних недоліків роботи

Серед недоліків пояснювальної записки до бакалаврської роботи можна назвати незначні текстові помилки та стилістичні огріхи. В творчій роботі варто було б узагальнити деякі орнаментальні елементи. Перераховані зауваження, є більш побажаннями і не впливають на загальне позитивне оцінювання роботи.

4. Загальна оцінка роботи Робота виконана на високому рівні і заслуговує високої оцінки.

5. Висновок про можливість присвоєння випускнику кваліфікації

Бакалаврська робота Ігумнової Валерії композиція «Чарівний сад» може бути представлена на захист, а студентка заслуговує присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Рецензент

Старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

(вказати вчений ступінь, наукове звання, посада та місце роботи)

Труш В.М.

(прізвище, ініціали)

« 02_» червня 2025 р.

Довідка
про результати антиплагіатної перевірки бакалаврської роботи

Комісією з академічної етики педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова здійснено перевірку бакалаврської роботи на тему: **Композиція «Чарівний сад»**

студентки (та) 4 курсу спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація щодо дотримання норм академічної етики
ІГУМНОВОЇ Валерії Ігорівни.

За результатами аналізу роботи та аналізу звіту подібності, який було згенеровано з метою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості з використанням антиплагіатної програми Turnitin (5%) та StrikePlagiarism (0/3,86%), а також аналізу звіту подібності з метою виявлення візуальних збігів з використанням платформ Google і Pinterest, комісія дійшла до наступного висновку (*вибрати один з варіантів*):

1) Комісією *не виявлено* академічного плагіату. Виявлені текстові збіги є загальновживаними фразами та повторювальними елементами оформлення наукового тексту. Візуальні збіги відсутні. Дана бакалаврська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

2) Комісією частково виявлений академічний плагіат. Дана магістерська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

3) Комісією виявлено академічний плагіат (обґрунтування факту академічного плагіату додається). Дана магістерська робота не може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

4) Інше

Голова комісії

Секретар комісії

Матвієнко О.В.
(прізвище, ініціали)

Шулигіна Р.А.
(прізвище, ініціали)

Дата 2 червня 2025 р.

PAPER NAME

Игумнова_Диплом.doc

WORD COUNT

4109 Words

CHARACTER COUNT

26586 Characters

PAGE COUNT

21 Pages

FILE SIZE

132.5KB

SUBMISSION DATE

May 23, 2025 11:42 PM GMT+3

REPORT DATE

May 23, 2025 11:42 PM GMT+3

● 5% Overall Similarity

The combined total of all matches, including overlapping sources, for each database.

- 5% Internet database
- 2% Publications database
- Crossref database
- Crossref Posted Content database
- 3% Submitted Works database

● Excluded from Similarity Report

- Bibliographic material
- Quoted material
- Cited material
- Small Matches (Less than 10 words)

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Dragomanov Ukrainian State University

Заголовок

Ігумнова_Диплом

Автор

Науковий керівник / Експерт

Ігумнова Валерія Олена Матвієнко

Підрозділ

Dragomanov Ukrainian State University

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

4150

Кількість слів

31144

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		0

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	--	--

з домашньої бази даних (0.00 %)

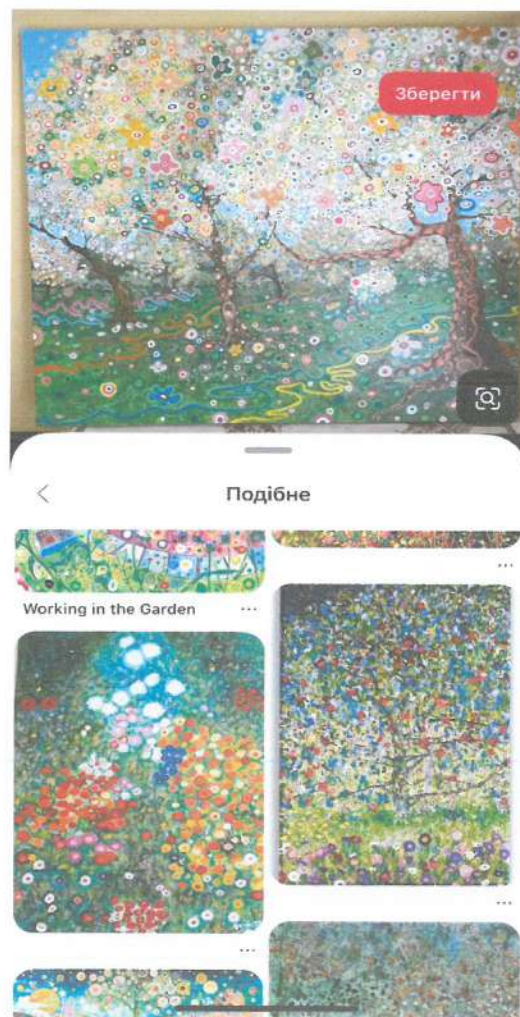
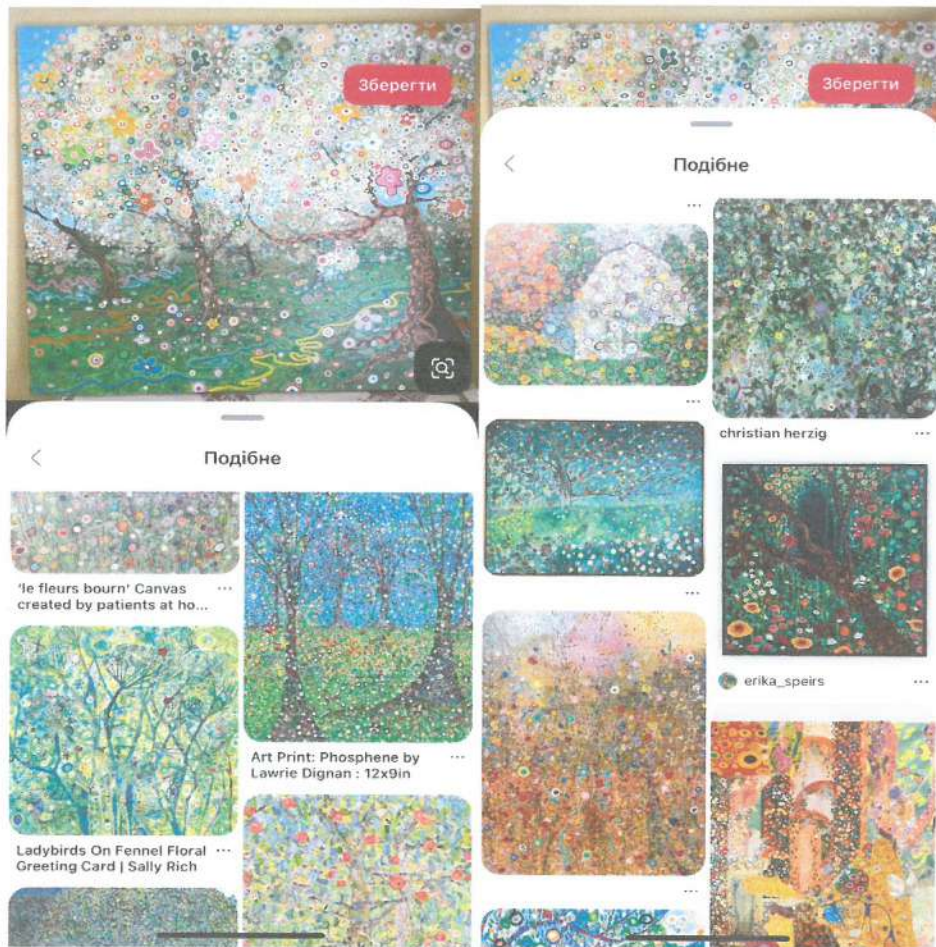

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з Інтернету

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------------	--

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. КОНЦЕПЦІЯ ТА ЗАДУМ ТВОРЧОЇ РОБОТИ «ЧАРІВНИЙ САД».....	6
2. МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ АНАЛОГІВ ТА ДЖЕРЕЛ НАТХНЕННЯ.....	10
3. ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ ТВОРЧОЇ РОБОТИ, КОМПОЗИЦІЙНЕ ТА КОЛОРИСТИЧНЕ ВИРІШЕННЯ ОБРАЗУ ЧАРІВНОГО САДУ.....	13
ВИСНОВКИ.....	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	20
ДОДАТКИ.....	23

ВСТУП

Актуальність теми. Творчість є невід'ємною частиною людського життя. Воно не тільки відображає те, що вже є, а й допомагає людям усвідомити себе та свою культуру в цілому, свій світогляд. Мистецтво вносить глибокий емоційний психологічний та соціальний внесок окрім цього, воно є важливим елементом культурної спадщини, за допомогою якого ми здатні зберігати і передавати традиції, історію та цінності від покоління до покоління. В той час як погляд на «можливе» варіювався в нашій свідомості, мистецькі твори з різних періодів та культур допомагають зрозуміти розвиток результатів в творчості.

Зображення, що поєднують реалістичність з декоративними мотивами, відкривають нові горизонти для створення глибоких і насичених символікою композицій. Митець одержує інструмент для змішання символізму та емоційної виразності, що вдосконалює передачу основного задуму твору. Наприклад, пейзаж може бути доповнений орнаментальними деталями, які роблять акцент на його емоційну тональність або ідейний зміст. Саме декоративні елементи часто стають ключем до розкриття прихованих символів, виходячи за межі простору відтворення дійсності. Наприклад, у зображенні дерева декоративні квіти чи листя можуть нести символічне навантаження, вказуючи на вічність, зростання або духовну подорож. Такий стиль написання нерідко можна зустріти в роботах Густава Клімта «Дерево життя», Анрі Матісс «Дослідження для дикої природи. Людина з гроном.», Степан Проков'єв «Літня імпресія».

Картина «Чарівний сад» постає образом формування світу та невідворотності змін. Зображення саду в образотворчому мистецтві несе гармонію, спокій, відчуття захисту, а також символізує зв'язок природи з людиною. Природа стає джерелом духовних, екологічних і навіть політичних сенсів. Дерева, як символ циклічності світопорядку, уособлюють вмирання і воскресіння, часто асоціюючись із образом «Дерева життя». У пісенному

фольклорі дерево набуває персоніфікованих рис людини. Такі образи розкривають внутрішню силу, красу та служать прикладом витривалості, символізуючи незламність. Їх втілення в мистецтві є джерелом глибокого психологічного аналізу й креативного натхнення.

Цвіт вишні, відомий як сакура в японській культурі, є не лише естетичним явищем, а й символом чистоти та самопожертви. Його короткий період цвітіння — близько двох тижнів — уособлює швидкоплинність життя і водночас дарує нове — плід, як образ продовження.

Мета дослідження: проаналізувати образ чарівного саду як символу відродженні природи й духовного зростання людини та віддзеркалити його в авторській картині.

Завдання дослідження:

1. дослідити історію розвитку декоративного пейзажу;
2. конкретизувати втілення мотиву чарівного саду в декоративному пейзажі;
3. розробити ідею та концепцію власного художнього твору;
4. створити авторську композицію «Чарівний сад»

Об'єкти дослідження: декоративний пейзаж як вид образотворчого мистецтва.

Предмет дослідження: образ чарівного саду в образотворчому мистецтві та авторській композиції.

Для вирішення поставлених задач були задіяні методи дослідження, які дозволяють провести аналіз образу саду в декоративному пейзажі.

Методи дослідження: мистецтвознавчий аналіз — для аналізу творчості художників, в роботах яких розкривався образ саду; історико-культурний аналіз — для виявлення впливу символіки образу саду в різних країнах в різні часові періоди; порівняльно-історичний — для вивчення мистецтвознавчої, психологічної та філософської літератури по тематиці дипломної роботи для переосмислення символізму, духовного та філософського значення образу саду у світовому мистецтві.

Наукова новизна отриманих висновків:

- вперше розроблено концепт до авторської композиції;;
- уточнено, систематизовано та глибоко осмислено образ саду в творах образотворчого мистецтва різних епох;
- конкретизовано етапи роботи над авторською картиною «Чарівний сад»;
- подальшого розвитку набули знання про символічний образ саду в образотворчому мистецтві.

Практичне значення одержаних результатів

Результати дослідження можуть використовуватись в основному навчальному процесі, зокрема в курсах з історії мистецтва та культурології. Зібрані матеріали стануть корисними мистецтвознавцям, художникам, письменникам, культурологам, студентам. Зроблені висновки сприятимуть глибшому усвідомленню образу саду в культурному та суспільному контексті.

КОНЦЕПЦІЯ ТА ЗАДУМ ТВОРЧОЇ РОБОТИ «ЧАРІВНИЙ САД»

Будь-який твір мистецтва, незалежно від стилю чи тематики, починається з ідеї. Але ідея - це не концепція. Це скоріше емоційний імпульс або асоціативний образ, навколо якого протягом певного часу формуються змістові та композиційні структури. Подорож від ідеї до повноцінної концепції не відбувається миттєво, а передбачає глибоке переосмислення художніх засобів і смислів, покладених в основу твору. Для авторського проекту «Чарівний сад» центральним мотивом стала природа, а точніше образ саду; він символізує гармонію, розвиток, внутрішнє оновлення, а також представляє символ жіночого начала, та весняного відродження природи.

Природа завжди захоплювала художників, а сад як її складова частина став значущим мотивом у мистецтві. Його образ здобув символічне значення: він асоціюється з гармонійним світом, внутрішнім порядком, красою та прагненням людини до єднання з навколишнім середовищем. Через зображення саду митці висловлювали уявлення про впорядкованість природи та водночас про глибокі духовні пошуки особистості.

Для розробки концепції створення образу саду було проведено дослідження того, як сад був представлений в образотворчому мистецтві в різні епохи. Образ саду ніколи не був просто елементом ландшафту. Він завжди розглядався в контексті культури певної історичної епохи. Так в японській культурі сад створювався не тільки із рослин – дерев, кущів, квітів, а із каменів та штучних і природних озер та водоспадів. Такі сади створювали не для прикраси чи побутової мети, а для споглядання, медитацій та усвідомлення буття у всесвіті. Вони мали гармонізувати внутрішній стан людини та налаштувати на сприйняття оточуючого світу як позитивного середовища, де все створене для людини, і людина є центром всесвіту. Такий сад не демонструє людську могутність, а веде до внутрішнього очищення та рівноваги. Як відмічається, східні сади «асиметричні, природні, вони

спрямовані не на демонстрацію влади, а на досягнення духовного балансу [9]».

Символічне значення образ саду набував ще під час розквіту таких давніх цивілізацій як Єгипет, Месопотамія, Греція, Рим. В єгипетському мистецтві він часто містив поєднання води, зелені та дерев, що, як підкреслюється, «символізували родючість та порядок, встановлений богами [3]». У грецькій і римській культурі сад уявлявся не просто як мальовниче місце, а як простір для роздумів і духовного спокою. Саме в таких місцях велися філософські бесіди, розмірковували над моральними питаннями, а сама ідея єдності з природою перегукувалась із вченнями стоїків та епікурейців, які вважали, що саме така єдність допомагає досягти гармонії з собою.

З появою християнства райський сад розглядався як першоджерело єдності людини та Бога, місця, де все гармонійно, ідеально, символізує духовну чистоту. Однак, і гріхопадіння також пов'язується з райським садом. Едемський сад був створений Богом для перших людей, створені рослини, символізують ідеї божественної милості та духовного оновлення. А «Дерево життя» чи «Дерево роду» на багато століть стало об'єктом мистецького дослідження та втілення в живописі та графіці образу божественного саду. У середньовічному мистецтві сад стає метафорою Раю. Відомим прикладом є «Сад земних насолод» Ієроніма Босха, де кожен елемент має символічне значення: дерево — це Хрест Господній, джерело — уособлення чистоти душі [6]. Простір саду в таких роботах наповнений складною релігійною символікою, що відображає духовний шлях людини.

У творах художників Відродження таких як Ботічеллі, Леонардо да Вінчі, Джованні Белліні природа, зокрема сад, вже не просто фон, а повноправний компонент художнього простору, що підсилює настрій і сенс твору. За доби бароко образ саду також еволюціонує: його сприймають як символ впорядкованості, підконтрольної людині. Це особливо помітно в

архітектурі та ландшафтному мистецтві, як-от у Версальському саду. Подібні ідеї простежуються і в живописі — композиції стають складнішими, симетричними, логічно організованими, що вказує на перевагу розуму над хаосом.

Сучасне мистецтво теж активно звертається до теми саду, однак подає її через нові візуальні форми. Тут поєднуються елементи реальності та декоративності, фантазії та підсвідомого. Митці використовують сад як метафору особистого простору, що втілює внутрішні переживання, роздуми про себе і світ.

Особливої ваги набуває в цьому контексті мотив «дерева життя», який символізує поєднання тілесного і духовного, злиття минулого з майбутнім, гармонії з хаосом. Таким чином, сад у сучасному мистецтві втрачає конкретність і перетворюється на простір внутрішньої подорожі, де зливається уявне й реальне, зовнішнє та внутрішнє.

Художник споглядає навколишній світ особливим поглядом митця, який хоче поділитися з оточуючими людьми своїм баченням та своїм сприйняттям цього світу. Відобразити пейзажі він може як реалістично зобразивши на полотні свої враження та емоції, так і переосмисливши їх та трансформувавши в декоративний живопис.

Декоративний живопис має свої характерні особливості. Без добре розвиненої уяви та фантазії жодний художник не зможе видозмінити звичайний пейзаж у високомистецьку роботу, яка зацікавить глядача. На допомогу митцю приходить особлива художня форма: стилізація — спрощення та узагальнення, використання рис іншого стилю чи епохи, іноді, навпаки, ускладнення форми, її деталізація або трансформація форми. В декоративних пейзажах ми можемо бачити відхід від реалістичних кольорів, пропорцій, відмову від повітряної та лінійної перспективи.

Образне мислення художника дозволяє передати митцю в своєму декоративному творі не тільки зовнішню красу природи, а в більшості

випадків саме її духовне наповнення та символізм. Митець пропускає через себе енергії навколишнього і створює живописні роботи як на основі розумового аналізу, так і інтуїтивного прозріння та переосмислення.

Розумова сторона живопису дуже складна: вона проявляється у змісті твору, художній мові, авторських цілях і способах бачення. Картина — це не просто красивий об'єкт, а й ментально-емоційна подія, яка розвивається у свідомості як творця, так і спостерігача. Його сила полягає в його потенціалі бути не лише дзеркалом емоцій, а й відкривати глибші рівні людського «я».

До декоративного малювання саме пейзажів зараз звертаються не тільки художники, але і психологи, працюючи в так званій техніці дудлінг як техніці антистресового малювання, тобто несвідомого малювання через кружечки, лінії, «каракулі». При цьому виходить цікава декоративна робота, що випускає на поверхню внутрішнє «я» людини.

Отже, сад в образотворчому мистецтві — це не просто візуальний мотив, а глибока філософська концепція, що змінюється відповідно до культурних та часових контекстів. Від біблійного символу Раю до метафори внутрішнього пошуку — він лишається універсальним образом краси, гармонії та духовної глибини.

Таким чином, дослідження символізму образу саду сформувало міцне теоретичне підґрунтя для подальшого авторського осмислення пейзажу та пошуку внутрішнього змісту у власній творчості.

Задум авторської роботи «Чарівний сад» з'явився саме тому, що було бажання створити роботу, яка б символізувала відродження природи та мирний спокійний світ без війни та вибухів.

МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ АНАЛОГІВ ТА ДЖЕРЕЛ НАТХНЕННЯ

У XX сторіччі тема саду лишається актуальною, проте її наповнюють нові сенси. Модерністи — Сезанн, Моне, Матісс — розглядали природу як простір експериментів із кольором, світлом та емоціями. У їхніх роботах сади стають ареною особистих пошуків. Особливо це помітно у серії творів Клода Моне, створених у його власному саду в Живерні, де природа постає як динамічне, змінне середовище — «світ змінюється з кожним порухом сонця» [8]» (Додаток Б, рисунок 1.).

Природа у візуальному мистецтві споконвіку була не просто об'єктом для зображення, а й носієм глибокої символіки, способом передавання філософських, духовних та емоційних змістів. Крізь пейзажі, рослинність, дерева чи стихії, митці різних епох та напрямків прагнули висловити не тільки красу світу, але й свої внутрішні відчуття, уявлення про життя, смерть, безкінечність, єдність людини з всесвітом. Особливо виразно символізм природи проявляється у творах таких художників, як Густав Клімт та Джордж Гаттон Хантер, які, попри належність до різних художніх шкіл, об'єднані увагою до сакрального виміру природних форм.

Картина "Дерево життя" (1905–1909) австрійського художника Густава Клімта є хрестоматійним прикладом модерністського розуміння природи як символу буття. У центрі композиції розташоване розлоге дерево з характерними спіралеподібними гілками, що формують майже орнаментальні, декоративні візерунки. У культурній традиції дерево часто символізує взаємозв'язок між небом, землею та підземним світом — так зване космічне або світове дерево. Спіралі на гілках можна трактувати як алегорію вічного циклу життя та смерті, постійного оновлення. Розміщення фігур навколо дерева, а також включення символічних елементів — сови, очей, мозаїчних орнаментів — лише підкреслює ідею сакрального простору. Теплі

охристі та золотаві кольори надають образ у дерева містичної глибини, уособлюючи світло, знання та зв'язок зі сферою вищого духу. Отже, у творі Клімта природа не є просто декоративним тлом, а перетворюється на метафізичну структуру, у центрі якої — духовний сенс життя. (Додаток А, рисунок 1.).

Зовсім інакше, але не менш важливо, інтерпретує природу сучасний художник Джордж Гаттон Хантер у роботі "Лісовий захід". У цьому творі природа виступає місцем глибокого внутрішнього спокою, єднання з природними циклами та дитячого подиву перед красою світу. Автор зображає густий ліс, крізь який пробивається м'яке тепле світло вечірнього сонця. Деревя з декоративними плямами на корі та в листі створюють відчуття чарівного, майже казкового простору. Символіка в цьому творі м'яка й лірична: тут немає явних релігійних натяків, але сама атмосфера натякає на глибоке відчуття природи як чогось святого. Віддзеркалення неба у воді, плавні лінії стовбурів, гармонійна палітра — все це сприяє створенню емоційної рівноваги, медитативного споглядання. Природа у Хантера — це простір, у якому людина може зупинитися, заглибитися у себе, відчути єдність з довкіллям (Додаток В, рисунок 1.).

У цих двох прикладах природа має різну функцію: у Клімта — вона філософсько-символічна, метафізична, пов'язана з уявленням про вічне й сакральне; у Хантера — це естетичний простір спокою, внутрішнього комфорту, гармонії. Проте обидва митці підкреслюють, що природа не є лише зовнішньою реальністю — вона наповнена внутрішнім змістом, здатна віддзеркалювати душевні стани, містити універсальні сенси, а також виступ.

Не слід забувати і про українського «Клімта». Роботи Віктора Зарицького переповнені декоративними елементами та символікою. Картина «Осінній ранок в саду» розкриває важливу тематику сьогодення. Твір символізує циклічність життя, приреченість. Образ осінні на картинах часто порівнюють з людиною солідних літ, кінець та новий початок історії.

Художник часто використовує дрібні деталі у роботах цим самим дозволяє глядачу побачити щось знайоме та близьке (Додаток Д, рисунок 1.)

«Сьогодні психологічна тематика набуває особливої актуальності у зв'язку з лікувальним потенціалом мистецтва. Багато митців свідомо звертаються до таких тем, як емоційна травма, тривожність, психічні розлади, намагаючись осмислити й передати їх засобами образотворчої мови. У цьому випадку картина стає формою фіксації внутрішніх станів, перетворюючись на «психрографі» — художню хроніку емоційних криз і змін [23]».

Скориставшись можливістю роботи з дітьми мною було проведено проєктивну методику «Малювання дерев» у початкових класах. Не маючи художньої освіти, учні енергійно підійшли до виконання завдання. Завдяки таким малюнкам можна визначити емоційний та психологічний стан дитини. А також вчасно надати допомогу, у деяких випадках це може врятувати життя. (Додаток Г, рисунок 1,2.)

Таким чином можна констатувати: саме тому образи природи залишаються настільки важливими в художньому мистецтві: вони універсальні, зрозумілі незалежно від культурного чи історичного контексту, й водночас надзвичайно багаті на інтерпретації. У полотнах Клімта, Зарицького та Хантера це видно особливо чітко — через глибоку метафоричність, вишукану стилізацію й індивідуальне прочитання теми природи. Кожен з художників надає своїм роботам унікального звучання, яке резонує з глядачем на рівні не лише зорового сприйняття, а й інтелектуального та емоційного досвіду.

ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ ТВОРЧОЇ РОБОТИ, КОМПОЗИЦІЙНЕ ТА КОЛОРИСТИЧНЕ ВИРІШЕННЯ ОБРАЗУ ЧАРІВНОГО САДУ

Духовне значення образу саду супроводжує культуру людства від давнини до сьогодення. Він виходить за межі релігійного символізму, відкриваючи простір для пошуків гармонії, молитви, відновлення, самозаглиблення. У мистецтві сад набуває сенсу духовної архітектури — простору, де людина може зустрітися з собою, з історією, із чимось вищим і невидимим.

Перехід від ідеї до концепції відбувався через вивчення культурних образів, художніх підходів та глибинних символів. Сад тут постає не просто місцем, а багатозначним образом, що втілює материнство, любов, оновлення і внутрішній спокій. Саме ця глибина й багат шаровість надає твору не лише естетичну привабливість, а й емоційну наповненість і духовний зміст.

Поступово формувалась авторська ідея творчої роботи «Чарівний сад». Від загального задуму до глибоко осмисленої теми — цей процес засвідчив важливість духовного виміру образу саду для митця. Було прагнення, щоб образ саду поставав не лише як естетичний простір, а як місце внутрішнього спокою, гармонії та медитативного занурення. Саме така інтерпретація саду стала основою для подальшого вибору візуальних метафор і кольорових рішень у художній частині роботи.

Перш ніж взятися за пензель, було приділено чимало часу підготовці: проаналізовано візуальні джерела, осмислено тему з особистої точки зору. Найбільше мене надихнули весняні сади — для мене це втілення оновлення, плинності часу і вічного кола життя. Намагаючись досягти не банальної реалістичності, а створення простору, де реальність межує з фантазією, а природа постає як відображення внутрішнього світу.

Сильне враження на мене справила творчість Густава Клімта, особливо його картина «Дерево життя». Вона відкрила для мене ідею того, як звичайне дерево може стати не лише природним об'єктом, а потужним символом із філософським і навіть релігійним підтекстом. Його декоративний підхід до форми, який водночас глибокий і змістовний, допоміг мені переосмислити власне бачення. Відтоді сприйняття саду не тільки як конкретне місце, а радше як внутрішній стан — стан пам'яті, сподівань, мрій. Саме цим пояснюється назва — «Чарівний сад», ідея полягала показати межу між буденним і фантастичним.

Після того як концепція сформувалася, була розпочата композиційна побудова. Одним з ключових етапів став графічний ескіз, створений олівцем. У ньому продумано розташування дерев, вибудовано перспективу, гру світла і ритм ліній. Це був не просто план зображення, а спосіб спрямувати погляд глядача — від чітко промальованого переднього плану до м'яких, імпресіоністичних форм у глибині.

Для втілення ідеї обрано акрил — матеріал, який дозволяє працювати швидко і багатошарово. Завдяки поєднанню прозорих і насичених мазків вдалося створити глибину, відчутти простір і надати кожному елементу емоційного забарвлення. Особливо цінною є властивість акрилу зберігати яскравість кольору, що дозволило мені збудувати гармонійне, багатобарвне середовище. Фон виконувався широкими мазками, а в деталях — працювала тонкими пензлями, особливо над квітами та деревами.

Акрилові фарби стали ідеальними для цієї мети — вони швидко висихають, дозволяють працювати шарами, поєднувати прозорі й насичені мазки, що дуже важливо при побудові глибини.

У композиційному плані дотримувалось ритмічне чергування дерев — кожне з них має індивідуальні риси. Але разом вони створюють єдиний зоровий простір. Так виникає відчуття діалогу між формами — гілки ніби тягнуться одна до одної, утворюючи своєрідну мережу взаємозв'язків, що

перегукується з людськими стосунками й сенсом. Центр уваги — на передньому дереві: воно найбільш деталізоване, масивне, з виразними тінями. Саме воно ніби відкриває ворота до саду — як символ переходу у світ, сповнений світла і ніжності.

Окремий етап — це робота з кронами дерев. Спершу позначено основні світлі плями, а далі покрито дрібними мазками, вводячи різні кольори. Листя та цвіт наносився поступово: починаючи з білого та рожевого, а згодом додавала відтінки синього, бузкового, жовтого — це дозволяло створити відчуття глибини й руху. Сам процес був схожий на медитацію — щораз із новим шаром на полотні з'являлося більше життя й емоцій. Гілки вкривалися квітами асиметрично — і це було свідомим рішенням, адже саме в природній нерівномірності й криється справжня краса.

У роботі «Чарівний сад» колір виступає не просто візуальним елементом, а головним носієм настрою, символіки та внутрішнього змісту. Саме через колористичне рішення було намагання передати відчуття гармонії, спокою та емоційного оновлення. Обираючи палітру, звертала увагу не лише на естетичну гармонійність кольорів, а й на їх здатність викликати емоційні асоціації, що резонують на глибшому, підсвідомому, рівні. (Додаток Е, рисунок 5.)

Блакитний колір неба, який займає верхню частину картини, став уособленням відкритості, чистоти думок і внутрішньої свободи. Він не просто задає фон, а створює відчуття простору, у якому хочеться загубитися — ніби у весняному повітрі, наповненому надією та новим початком. Його поєднання з білими та рожевими квітами додає легкості, крихкості та водночас — натхнення.

Кольори квітів — рожевий, кремовий, білий, світло-зелений — підбирався так, щоб кожен відтінок мав своє емоційне значення. Ніжний рожевий передає чуттєвість і тепло, білий — чистоту і відродження, а плавні переходи між ними створюють ефект живого, мінливого світла. Це світло

ніби грає на пелюстках, змінюючи настрій від дотику до кожної деталі — як це буває у справжньому саду, наповненому весняним сонцем.

Зелень у нижній частині композиції не є монолітною — навпаки, використовувалось декілька її відтінків, від глибокого смарагдового до світло-лимонного. Це додало руху, показало енергію природи, яка прокидається. Зелений має здатність заспокоювати, створювати відчуття рівноваги — і саме цього мені хотілося досягти у глядача, який дивиться на «Чарівний сад».

Стовбури дерев написані в теплих коричневих тонах. Вони стали своєрідним «якорем» у композиції — чимось стабільним і земним. Цей колір символізує зв'язок із корінням, із минулим, з досвідом. Він врівноважує легкість верхніх елементів — неба, цвіту — і створює глибину не лише просторову, а й смислову.

Під час роботи були паузи — фотографувала полотно, переглядала його при різному освітленні, аналізувавши, де не вистачає простору, світла чи теплоти. Саме в такі моменти вносились зміни — десь підсилювались кольори, десь коригувались тіні, додавалось об'єму, або поєднувалось з контрастом, щоб створити відчуття перспективи.

Загалом колірна гама картини світла й життєствердна. Вона покликана надихати, давати надію, пробуджувати внутрішній діалог. Через кольори прагнула звернутися до емоцій глядача, викликати спогади, пов'язані з чимось особистим і теплим. У цій роботі колір — це голос, яким говорить сад, — тихо, але щиро, торкаючись чутливих глибин душі.

Реалізація ідеї «Чарівного саду» стала результатом глибокого осмислення кожного кроку — від ескізу до фінального мазка. Увесь творчий процес був пронизаний цілісним баченням і послідовним втіленням задуму. Вибір кольорів, матеріалів і технік був спрямований на створення особливої емоційної атмосфери. Кожен відтінок ніс у собі певний настрій, і в підсумку робота отримала не лише завершену художню форму, а й глибоке внутрішнє

наповнення. Цей розділ засвідчив не лише технічну майстерність, а й емоційну глибину, яка є невід'ємною частиною мистецтва.

Загалом, кожен етап роботи — від вибору матеріалів до композиційного рішення — був тісно пов'язаний із внутрішнім переживанням. Цей твір став не просто зображенням весняного саду, а спробою передати метафору відродження, духовної сили й надії, що проростає навіть у найменших проявах життя.

Робота над картиною «Чарівний сад» виникла як результат мого глибокого внутрішнього пошуку та бажання передати не просто пейзаж, а щось значно глибше — образ, сповнений символіки, почуттів і духовного сенсу (Додаток Е, рисунок, 5.).

ВИСНОВКИ

У процесі створення художнього проєкту «Чарівний сад» було глибоко переосмислено роль природи у мистецтві, простежено її еволюцію від декоративного елемента до носія символічного й емоційного змісту.

Цей філософський підхід став основою для формування концепції твору. У практичному втіленні акцент зроблено на ретельну композицію, символізм елементів і цілеспрямоване використання кольору. Колористика була продумана до дрібниць: ніжні рожеві, блакитні та зелені відтінки у поєднанні зі світлими прозорими мазками створюють атмосферу легкості, тиші й мрійливості.

В процесі роботи над дипломним проєктом було виконано завдання дослідження:

1. Досліджено історію розвитку декоративного пейзажу. Аналіз історичного розвитку пейзажного жанру допоміг краще усвідомити його багатогранність: природа в мистецькому творі виходить за межі зорового сприйняття, стаючи засобом передачі настроїв, ідей і внутрішнього світу митця.
2. Конкретизовано втілення мотиву чарівного саду у декоративні пейзажі, а саме, художні твори, що зображають окреслену тематику. Розглянуто творчість таких художників як Віктора Зарицького, Густава Клімта, Джорджа Гатона Хантера. Митці використовували яскраву палітру кольорів та насичені символікою деталі для створення образу природи, що сприймається як чарівний сад.
3. Розроблено ідею та концепцію власного художнього твору, яка полягає в осмисленні образу саду з позиції духовної основи розвитку людини. Особливу увагу приділено образу саду як символу духовної гармонії людини із навколишнім середовищем. У мистецькій інтерпретації він постає не просто як природний простір, а як метафора особистісного внутрішнього світу — місця для відновлення рівноваги, спокою та гармонії.

4. Створено авторську композицію «Чарівний сад». На основі опрацьованого матеріалу та переосмислення символічного значення образу чарівного саду проєкт постає не просто мальовничим пейзажем, а насиченим візуальним вираженням особистих переживань митця, стану душевного спокою й духовного зростання.

Отже, реалізація проєкту «Чарівний сад» засвідчила глибоку єдність концептуального задуму та його художнього втілення. Вдалося поєднати теоретичне осмислення символіки природи з практичним майстерністю у роботі з матеріалами, формою й кольором. Завдяки цьому твору візуалізується простір, у якому відображено не лише зовнішній світ, а й внутрішній — світ емоцій, мрій та духовного пошуку

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бенуа А. Леонардо да Вінчі і природа. СПб., 1996.
2. Біблія. Книга Буття 2,8–14.[<https://ure-online.info/encyclopedia/buttya/>]
3. Гоманюк О. О. Історія мистецтва Стародавнього Сходу. К., 2010.
4. Захарченко В. М. Антична філософія природи. Х.: ХНУ, 2014.
5. Ковальчук О. Сучасне мистецтво і природні мотиви. Львів, 2021.
6. Костенко Н. Художній світ Ієроніма Босха. К., 2011.
7. Левицька Н. Образ дерева життя в культурі та мистецтві. *Мистецтвознавчі студії*. 2022, №4.
8. Монк Дж. Живерні Моне: природа в імпресіонізмі. Париж, 2018.
9. Нікітенко А. Сад у японській культурі. // Вісник Східознавства, 2020, №2.
10. Петров, В. Український традиційний сад: символіка, архетип, образ. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2021. 148 с.
11. Свята Біблія: Канонічні книги Святого Письма Старого й Нового Завіту / Укр. Біблійне Товариство. Київ: УБТ, 2020. 1344 с.
12. Степанова І. В. Християнська символіка у мистецтві Середньовіччя. Львів: Вид-во ЛНУ, 2013.
13. Ткачук, О. Мистецтво саду як духовна практика: екзистенційний вимір у сучасній художній культурі. *Культура і сучасність*. 2023. №1. С. 25–31.
14. Фуко М. *Слова і речі*. К., 2007.
15. Arnheim, Rudolf. Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye. – Berkeley: University of California Press, 2004. 508 p.
16. Carruthers, Mary. The Book of Memory: A Study of Memory in Medieval Culture. – Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 540 p.
17. Jung, Carl Gustav. Man and His Symbols. New York: Dell Publishing, 2003. 432 p.
18. Keane, Marc P. Japanese Garden Design. North Clarendon: Tuttle Publishing, 2020. 176 p.

19. Leder, Helmut et al. A Model of Aesthetic Appreciation and Aesthetic Judgments. *British Journal of Psychology*, 2004. Vol. 95(4). P. 489–508.
20. Malchiodi, Cathy A. *The Art Therapy Sourcebook*. New York: McGraw-Hill, 2012. 320 p.
21. Mathews, N. *Mary Cassatt: A Life*. Yale University Press, 1998.
22. Nebehay, C. M. *Gustav Klimt: From Drawing to Painting*. Thames & Hudson, 2012.
23. Rankin, Aimee. *Emotion and Contemporary Art: Exploring Emotional Themes in Visual Culture*. London: Routledge, 2022. 204 p.
24. Roe, S. *The Private Lives of the Impressionists*. Harper Perennial, 2008.
25. Ruggles, D. Fairchild. *Islamic Gardens and Landscapes*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2011. 208 p.
26. Zeki, Semir. *Inner Vision: An Exploration of Art and the Brain*. Oxford: Oxford University Press, 1999. 240 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Рисунок 1. Густав Клімт «Дерево життя»

Додаток Б

Рисунок 1. Клод Моне « Сад художника в Живени»

Додаток В

Рисунок 1. Джордж Гаттон Хантер «Лісовий захід»

Додаток Г

Рисунок 1. Малюнок дітей

Рисунок 2. Малюнок дітей

Додаток Д

Рисунок 1. Віктор Зарицький «Осінью ранок в саду»

Додаток Е

Рисунок 1. Ескіз «Чарівний сад»

Рисунок 2. Кольоровий ескіз

Рисунок 3. Створення об'єму

Рисунок 4. Деталізація картини

Рисунок 5. Завершена робота «Чарівний сад»